

**Toespraak van
JOKE SCHAUVLIEGE
VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, NATUUR EN CULTUUR
Donderdag 3 december 2009 – Agribex**

Voorstelling Voortgangsrapport Mestbank 2009

Beste Jeroen Casaer,

Dames en heren van de pers,

Beste genodigden,

Als minister van Leefmilieu en Natuur ben ik uiteraard zeer begaan met het leefmilieu, maar evenzeer met de economische leefbaarheid van onze landbouwsector. In die context hecht ik veel belang aan de resultaten van het nieuwste Voortgangsrapport van de Mestbank, de jaarlijkse schets van de mestsituatie in Vlaanderen. Vragen als, hoe staat het met de mestbalans, hoe evolueert de waterkwaliteit ten gevolge van het mestbeleid, hoe ver staat de mestverwerking in Vlaanderen, krijgen in dit rapport een antwoord.

Zonder nu al in details te treden kan ik u vertellen dat de positieve evolutie die in 2007 is ingezet, zich nu ook in 2008 en 2009 doorzet.

Het is dan ook met enige trots dat ik dit rapport op deze Agribex-beurs kan voorstellen. Ik ben er immers van overtuigd dat we het mestprobleem enkel kunnen oplossen als de sector, het beleid en de Mestbank de handen in elkaar slaan om de problemen aan te pakken. De voorbije jaren zijn we deze weg van het partnerschap duidelijk ingeslagen en de resultaten van het partnerschap worden, zoals uit het Voortgangsrapport zal blijken, steeds zichtbaarder.

Straks onthul ik de cover van het rapport, maar ik hou er voorlopig de spanning nog wat in en wil graag even stilstaan bij de resultaten van het rapport zelf.

Eerste belangrijke vaststelling: voor het tweede jaar op rij is de mestbalans in Vlaanderen in evenwicht en het Vlaamse mestoverschot weggewerkt. Hoe valt dit te verklaren? De productie van dierlijke mest is in 2008 op het niveau van 2007 gebleven, maar door een sterke toename van de mestverwerking in 2008, gevolgd door de export van de verwerkte producten buiten Vlaanderen, is het aanbod verder gedaald tegenover 2007.

Ik wil hier de cruciale rol van de mestverwerking onderstrepen. Ook in mijn beleidsnota leg ik de nadruk op het belang en de verdere uitbouw van mestverwerking in de beheersing van het

mestprobleem. We moeten hierbij streven naar een innovatieve en duurzame mestverwerking en export van dierlijke mest.

Daarnaast merk ik dat in 2008 en 2009 zo'n 3.500 landbouwers voor derogatie kiezen. Eén landbouwer op de tien kiest er dus bewust voor om de bemesting van hun landbouwgrond in te vullen met meer dierlijke mest, mits het naleven van een aantal strikte voorwaarden opgelegd door Europa. In vergelijking met de meeste andere Europese lidstaten, is de derogatie in Vlaanderen een groot succes. De derogatie biedt voor deze groep van landbouwers een goede oplossing om hun mestoverschot, op een milieuverantwoorde manier, weg te werken. De resultaten van de metingen in het rapport geven aan dat de toepassing van de derogatie geen negatieve invloed heeft op het milieu. Het behoud van de derogatie is met andere woorden heel belangrijk voor de landbouwsector, **zonder** negatieve impact op de omgeving.

Door een combinatie van een kleiner mestaanbod door een betere mestverwerking en een grotere afzetruimte door derogatie, is de mestbalans in Vlaanderen in evenwicht. Dit positief nieuws is de verdienste van zowel de landbouwsector, de mestverwerkers, als de overheid.

Maar hiermee is het mestprobleem in Vlaanderen nog bijlange niet (volledig) opgelost. Het rapport zegt immers ook dat een aantal bedrijven nog altijd kampt met een balansprobleem op bedrijfsniveau en een aantal milieuproblemen onze verdere aandacht vereisen.

Dit brengt mij tot het tweede belangrijke aandachtspunt in het Voortgangsrapport: de milieukwaliteit, met de verschillende compartimenten van water, bodem en lucht.

Het blijft de goede weg opgaan met de kwaliteit van ons oppervlaktewater. De metingen in het MAP-meetnet oppervlaktewater tonen immers een sterke verbetering aan van de waterkwaliteit. Het percentage MAP-meetpunten waar geen enkele overschrijding van de Europese nitraatnorm (van 50 milligram nitraat per liter) wordt vastgesteld, is gestegen tot 73% (in winterjaar 2008-2009). In het winterjaar 2007-2008 was dat nog 63%. Ook het percentage meetpunten waar geen enkele overschrijding van 25 milligram nitraat per liter wordt vastgesteld, is gestegen tot 45 %. In het winterjaar 2007-2008 was dat 36%.

Dit is het **beste resultaat sinds de start van de metingen**. Aangezien de toestand van het oppervlaktewater vrij snel kan evolueren, mogen we deze positieve tendens toeschrijven aan het nieuwe

mestbeleid. Desondanks voldoet nog altijd 27% van de meetpunten in meer of mindere mate niet aan de door Europa gestelde nitraatnorm. Verdere, vooral gebiedsgerichte, inspanningen zijn nodig om een goede oppervlaktewaterkwaliteit te realiseren in heel Vlaanderen.

De Mestbank neemt hier alvast haar verantwoordelijkheid op via een combinatie van begeleiding en sensibilisering, én een gerichte handhaving. Aan de landbouwsector vraag ik eveneens een blijvend engagement.

In tegenstelling tot de gunstige evolutie van de oppervlaktewaterkwaliteit, verbetert de kwaliteit van het grondwater veel trager, te traag. Omdat water heel traag door de bodem stroomt, reageert het grondwater veel minder snel op wijzigingen van het mestbeleid dan het oppervlaktewater. En het is mogelijk dat een verbetering van de grondwaterkwaliteit pas over enkele jaren zichtbaar wordt. Laat ons in ieder geval de evolutie van de kwaliteit van het grondwater verder opvolgen, en indien vereist, gebiedsgericht bijkomende maatregelen nemen om ook hier voldoende verbetering te realiseren.

Ook wat fosfaat betreft, is er nog werk voor de boeg. Zoals ik in mijn beleidsnota zeg, wil ik verder onderzoeken welke bijkomende

maatregelen kunnen genomen worden om de afspoeling en doorslag van fosfaat te verminderen.

In lijn met de verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit, is ook het nitraatresidu in de bodem jaar na jaar verbeterd. Waar in 2006 het gemiddelde nitraatresidu in alle genomen stalen nog op 107 kg nitraatstikstof per hectare lag, liep dit vorig jaar terug tot 75 kg nitraatstikstof per hectare. Duidelijk onder de limietwaarde van 90 kg. Het stemt me positief dat deze verbetering ook geldt voor teelten zoals granen en maïs waarvan men lang heeft gedacht dat het moeilijk was een laag nitraatresidugehalte te halen. Nitraatresidu lijkt als instrument het bemestingsmanagement te wijzigen en zijn sensibiliserende rol waar te maken. In de toekomst zullen we dit instrument dan ook verfijnen volgens teelt en grondsoort.

Naast de waterkwaliteit en het nitraatresidu, is het ook belangrijk de emissies van ammoniak naar de omgevingslucht van nabij op te volgen. De landbouwsector heeft in het verleden belangrijke inspanningen geleverd om de emissie van ammoniak te verlagen. Een assortiment aan maatregelen, zoals het emissiearm aanwenden van mest, andere voedertechnieken, mestverwerking en emissiearme stallen, hebben de emissie van ammoniak sterk doen afnemen.

Jaar na jaar zijn steeds meer varkens en pluimvee vergund in emissiearme stallen. Zelfs met een maximale invulling van alle

aangevraagde productierechten, wat irreëel is, zal de landbouwsector in 2010 de Europese NEC-richtlijn van maximaal 40,2 kiloton ammoniakemissie uit de veeteelt niet overschrijden. Op die manier komt de sector de strenge reductie-afspraken met Europa ten volle na.

Nog positief is dat de ammoniakdepositie gedaald is, in die meetpunten van het depositiemeetnet die in gebieden met intensieve veeteelt liggen. Aangezien de landbouwsector de grootste bijdrage levert aan de ammoniakdepositie, mogen de inspanningen van de sector om de ammoniakdepositie te verminderen, zeker in de kijker worden gezet.

Dames en heren,

Het volgende punt dat me blijft uit het Voortgangsrapport, is de manier waarop de Mestbank haar rol vervult in de aanpak van de mestproblematiek. Ik stel met genoegen in de cijfers vast dat het informeren, begeleiden en sensibiliseren van land- en tuinbouwers, tot een topprioriteit voor de Mestbank is uitgegroeid. Dit zorgde niet alleen voor een noodzakelijke drempelverlaging. Ook op het terrein wordt de Mestbank steeds meer gepercipieerd als een adviseur die de land- en tuinbouwers ondersteunt in een milieuvriendelijk mestmanagement, eerder dan als de grote boosdoener.

Ik merk dat de Mestbank actief inzet op de individuele begeleiding van land- en tuinbouwers met zitdagen, bedrijfsbezoeken en audits. Daarnaast wordt gericht informatie aangeboden aan de verschillende doelgroepen, via voorlichtingsvergaderingen, nieuwsbrieven en dergelijke meer. Bovendien speelt de dienstverlening van de Mestbank in op de noden die leven op het terrein. Hierbij wil ik zeker de BASsistent rekenprogramma's vermelden, die hier gedemonstreerd worden op de stand van de Vlaamse Landmaatschappij. Deze rekenprogramma's zijn een hulpmiddel voor de land- en tuinbouwers bij hun bemestingsmanagement. De rekenprogramma's kunnen gratis gedownload worden van de website van de Vlaamse Landmaatschappij. Sinds de lancering begin 2009 maken al 2.650 landbouwers of raadgevers hiervan gebruik.

Ik vind het essentieel dat de Mestbank ook in de toekomst blijft investeren in een brede waaier aan instrumenten om de land- en tuinbouwers te informeren, te adviseren en te sensibiliseren over en rond een milieuvriendelijk mestmanagement.

Naast advisering en sensibilisering blijft een efficiënte en gerichte handhaving van de mestwetgeving een belangrijk onderdeel van het mestbeleid. Een gerichte handhaving is het sluitstuk van het mestverhaal.

Dit moet echter gebeuren in overeenstemming met de aard van de inbreuk. In dit opzicht is het van belang dat de Mestbank actief inzet op zowel aanmaningen als boetes, afhankelijk van de ernst van de inbreuk. Bij bepaalde controleacties worden meer overtredingen vastgesteld dan bij andere. Het is dan ook duidelijk dat de controleacties in de toekomst verder moeten uitgevoerd worden in overeenstemming met de vastgestelde problemen en de ernst van de overtreding. Ik denk onder meer aan de controle van mesttransporten en aan de terreincontroles in het kader van de derogatie.

Dames en heren,

We zijn dankzij een bijgestuurde mestwetgeving op de goede weg, maar we moeten verdere inspanningen leveren om nog betere milieuresultaten te boeken. We kunnen dit enkel samen realiseren, in partnerschap met de landbouwsector.

Ten slotte ben ik er van overtuigd dat dit nieuwste Voortgangsrapport een stevige basis vormt voor de onderhandelingen met Europa over de vernieuwing van ons actieprogramma en de verlenging van de derogatie. We zijn in volle voorbereiding van de onderhandelingen met Europa. Onderhandelingen die mede bepalend zullen zijn voor het Vlaamse mestbeleid de komende jaren. Ik ben dan ook vereerd dit

Voortgangsrapport te mogen overhandigen aan de heer Jeroen Casaer. Hij vervangt Michael Hamell, delegatieleider van de Europese Commissie voor de onderhandeling van ons actieprogramma en voorzitter van het Nitraatcomité. Dat comité beslist over de verlenging van het actieplan en de derogatie. Mijnheer Casaer is sectorhoofd nitraat binnen de afdeling van de heer Hamell.

(Dank voor uw aandacht)

Joke Schauvliege

Minister van Leefmilieu, Natuur & Cultuur